

Projektipäällikkö Minna Paajanen, Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Tasa-arvotoimikunnan lausunto Helsingin kaupungin liikkumisohjelmasta 2018–2021

Tasa-arvotoimikunta kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Helsingin kaupungin liikkumisohjelman luonnoksesta.

Liikkumisohjelma on yksi kaupunkistrategiaa toteuttavista kärkihankkeista. Kaupunkistrategiassa todetaan, että sukupuolten tasa-arvo on läpäisevä periaate kaikessa kaupungin toiminnassa, ja siksi näkökulma on tärkeää sisällyttää myös kärkihankkeisiin.

Lasten ja nuorten liikkuminen

Ohjelman taustateksteissä todetaan, että liikkuminen on sukupuolittunutta: liikkumiserot korostuvat jo varhaiskasvatuksikäisillä lapsilla siten, että tytöt liikkuvat selvästi vähemmän ja erot jatkuvat peruskoulussa, jossa 15-vuotiaat tytöt liikkuvat vähiten ja 9-vuotiaat pojat eniten. Lapsena luodaan pohja myöhemmille liikkumistottumuksille, joten ohjelmaan olisi hyvä sisällyttää konkreettisia toimenpiteitä, joilla pyritään kaventamaan liikkumisen sukupuolieroja.

Tällä hetkellä yksikään ohjelman 54:stä toimenpiteestä ei mainitse lasten ja nuorten liikkumisen sukupuolittumisen purkamista.

- Ohjelmaan tulisi lisätä konkreettinen tavoite, jolla puretaan jo varhaiskasvatuksessa näkyvää liikkumisen sukupuolieroja ja kannustetaan erityisesti tyttöjen ja vähemmän liikkuvien lasten osallistumista aktiivisempiin leikkeihin. Tutkimukset osoittavat, että sukupuolienormit ja –stereotyyppit vaikuttavat lasten kohtaamiseen päiväkodeissa, ja poikia saatetaan huomaamattakin tukea muita lapsia rohkeampiin ja aktiivisempiin leikkeihin. Tätä olisi hyvä purkaa osana liikkumisohjelmaa tarjoamalla varhaiskasvatuksen henkilöstölle koulutusta sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta erityisesti liikkumisen näkökulmasta.
- Samoin ohjelman tavoitteena tulisi olla sen selvittäminen, mistä syistä liikkumisen sukupuoliero kasvaa peruskoulussa, ja etsiä sen perusteella keinoja eron kaventamiseen.

Sukupuolivähemmistöt ja häirinnästä vapaat harrastusmahdollisuudet

Ohjelmassa olisi tärkeää kiinnittää huomiota sukupuolivähemmistöjen asemaan. Binäärinen sukupuolikäsitys ja heteronormatiivisuus vaikuttavat vielä voimakkaina liikunnan ja urheilun maailmassa ja harrastustoiminnassa, ja se voi vaikuttaa erityisesti lasten ja nuorten liikkumiseen ja harrastusvalintoihin. Jos lapsi tai nuori kokee syrjinnän ja negatiivisen kohtelun uhkaa, liikkumisharrastus voi jäädä kokonaan.

- Liikkumisohjelmaan tulisi sisällyttää tavoite seurojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä erityisesti joukkuelajien vanhan sukupuolittuneen kulttuurin purkamiseksi. Tavoite lisää myös muiden kuin vähemmistöihin kuuluvien mahdollisuuksia osallistua liikuntaharrastuksiin ilman häirinnän uhkaa.
- Lisäksi ohjelmaan tulisi ottaa mukaan tavoite, että kaupungin kaikilla liikuntapaikoilla lisätään sukupuolineutraaleja pukuhuoneita vähintään tilojen peruskorjausten ja uusien tilojen

rakentamisen yhteydessä. Itäkeskuksen uimahalli on hyvä esimerkki siitä, miten pienillä tilamuutoksilla voidaan avata liikkumisen mahdollisuuksia myös niille kaupunkilaisille, jotka eivät koe vanhoja tiloja itselleen sopiviksi tai turvallisiksi.

- Tasa-arvotoimikunta toivoo, että kaupunki tarjoaisi myös nais erityisiä liikuntavuoroja, jotka mahdollistaisivat kaikkien naiseksi itsensä määrittelevien osallistumisen liikuntaharrastuksiin myös silloin, kun se ei eri syistä ole mahdollista kaikille avoimilla vuoroilla esimerkiksi uimahalleissa.

Seurantamittarit

Liikkumishjelmassa todetaan, että kaupungin johtoryhmä seuraa ohjelman edistymistä kolmella strategisella mittarilla, jotka kertovat muutoksista helsinkiläisten liikkumisessa sekä lasten fyysisessä toimintakyvyssä.

- Olisi tärkeää, että liikkumishjelmassa sitouduttaisiin keräämään ja raportoimaan näiden kolmen strategiamittarin tiedot myös sukupuolinäkökulmasta. Kuten ohjelman tausta-aineistoissa todetaan, liikkuminen on vahvasti sukupuolittunutta. Asiaan voidaan vaikuttaa vain, jos ilmiöstä ja sen kehittymisestä on saatavilla sukupuolenmukaisia seurantatietoja, jotka otetaan huomioon jatkotoimenpiteistä päätettäessä.
- Uusia tietoja kerätessä asioita tulisi tarkastella myös laajemmin kuin tyttö-poika-nainen-mies – kategorioissa siten, että tiedonkeruusiin sisällytetään myös ei-binääriset nuoret ja aikuiset, eli vaihtoehdot nainen, mies, muu, en halua kertoa.

Tasa-arvotoimikunnan puolesta

Alviina Alametsä

toimikunnan puheenjohtaja

Milla Sandt

toimikunnan esittelijä